

Страсбург, 17.4.2018г.
COM(2018) 211 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ И СЪВЕТА**

**Четиринадесети доклад за напредъка в създаването на ефективен и истински
Съюз на сигурност**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият документ е четиринадесетият доклад за напредъка в създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност и обхваща развитието в две основни насоки: борбата с тероризма, организираната престъпност и средствата, които ги подкрепят, и укрепването на нашите защитни механизми и изграждането на устойчивост по отношение на тези заплахи.

Бруталните нападения в Треб и Каркасон, Франция, на 23 март 2018 г. напомнят, че заплахата от тероризъм в ЕС остава силна. Като част от постоянните усилия в Съюза за сигурност за противодействие на тази заплаха, заедно с настоящия доклад за напредъка Комисията представи нов пакет за сигурност, съдържащ мерки, чието предназначение е да ограничат пространството за действие на терористи и други престъпници, като направят по-трудно планирането и извършването на подобни грозни деяния. Той включва законодателни предложения за подобряване на трансграничното събиране на **електронни доказателства** и на достъпа до **финансова информация** за целите на разследването и наказателното преследване, особено на тежки престъпления, както и за укрепване на сътрудничеството между звената за финансово разузнаване и правоприлагащите органи. Пакетът включва също така оперативни мерки за предотвратяване на достъпа на терористи и други престъпници до вносни **огнестрелни оръжия** и **прекурсори на взривни вещества**, които могат да бъдат използвани злонамерено за приготвянето на самоделни взривни вещества, както показват няколко неотдавнашни нападения. На последно място, законодателното предложение за подобряване на **защитата на националните лични карти и документи за пребиваване** ще направи по-трудна злоупотребата със или фалшифицирането на такива документи от терористи и други престъпници с цел влизане или придвижване в ЕС.

Нападението в Солсбъри на 4 март 2018 г. даде потресаващ пример за реалната заплаха, която химическите вещества представляват за колективната сигурност. Европейският съвет от 22—23 март 2018 г. осъди нападението по възможно най-категоричен начин. Тогава бе подчертано, че като част от отговора ЕС трябва да увеличи своята устойчивост на химически, биологични, радиологични и свързани с ядрената енергия рискове. В настоящия доклад за напредъка са посочени мерките, които биват вземани за тази цел, в изпълнение на Плана за действие от октомври 2017 г. за повишаване на подготвеността за тези рискове за сигурността. Настоящият доклад за напредъка предоставя също така актуална информация относно изпълнението на други приоритетни досиета в Съюза за сигурност, като разглежда усилията за борба с радикализацията онлайн, за подобряване на споделянето на информация, за подкрепа за защитата на обществените пространства и за борба с кибернетичните заплахи.

II. ОГРАНИЧАВАНЕ НА ПРОСТРАНСТВОТО ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ТЕРОРИСТИ И ДРУГИ ПРЕСТЪПНИЦИ

1. Нови инструменти за събиране на електронни доказателства в наказателни производства

Електронните доказателства придобиха важност в голямо мнозинство от наказателни разследвания и на съдебните органи все по-често се налага да отправят искания до други юрисдикции, за да получат необходими доказателства от доставчици на услуги. Следователно, улесняването и ускоряването на трансграничното получаване на такива

доказателства е от първостепенно значение за разследването и наказателното преследване на престъпленията, включително на терористичните или кибернетичните престъпления. За тази цел, заедно с настоящия доклад за напредъка Комисията представи две законодателни предложения, насочени към подобряване на трансграничното събиране на електронни доказателства в наказателните производства, а именно предложение за Регламент относно европейски заповеди за представяне и за съхраняване на електронни доказателства по наказателни въпроси¹ и предложение за Директива за установяване на хармонизирани правила за определянето на законни представители за целите на събирането на доказателства в наказателни производства². Предложените регламент и директива ще предоставят на компетентните правоприлагащи и съдебни органи нови инструменти за получаване на електронни доказателства за целите на разследването и наказателното преследване на престъпления, включително на терористичните и кибернетичните престъпления. С тези предложения Комисията отговаря на призивите от Европейския парламент и от Съвета да предложи нормативна уредба на равнището на ЕС относно мерките за трансгранично получаване на електронни доказателства, заедно с надеждни предпазни механизми, осигуряващи защита на правата и свободите на гражданите.³

Предлаганият регламент предвижда Европейска заповед за предоставяне и Европейска заповед за съхраняване. Тези заповеди ще позволят на компетентните органи на дадена държава членка да задължават директно доставчици на услуги (доставчици на услуги за електронни комуникации и конкретни доставчици на услуги за информационното общество), установени или представени в друга държава членка, да съхраняват или предоставят съществуващи електронни данни за целите на разследването и на наказателното преследване на престъпления, попадащи в приложното поле на регламента, по начин, който е пропорционален и необходим в конкретния случай. За да гарантира изпълнението на тези заповеди, предлаганата директива задължава доставчиците на услуги да определят поне един законен представител в Съюза. Предвид трансграничния характер на интернет предложенията обхващат съответните доставчици на услуги, които предоставят услуги в една или повече държави членки, независимо от това къде се намира тяхното седалище, тяхната инфраструктура или хранилището на информацията.

Предлаганият регламент предвижда ефективни предпазни механизми за гарантиране на пълното спазване на основните права, като например предварително участие на съдебните органи и допълнителни изисквания за получаването на определени видове данни. Освен това ще се прилагат всички процесуални предпазни механизми на наказателното право, тъй като посочените заповеди могат да бъдат издавани само в наказателни производства и при условие че са предвидени в сходни ситуации в националното право. В допълнение, регламентът предвижда конкретни правила, осигуряващи ефективни средства за защита на интересите на засегнатите лица. Регламентът предвижда също така, че доставчикът на услуги има право да поиска преглед в издаващата държава членка или, ако заповедта е предадена за принудително изпълнение, в приемащата държава членка, на определени основания. Това включва случаите, когато има основания да се счита, че заповедта не е издадена или утвърдена

¹ COM(2018) 225 final (17.4.2018 г.).

² COM(2018) 226 final (17.4.2018 г.).

³ Заключение на Съвета относно повишаване на ефективността на наказателното правосъдие в киберпространството (ST 9579/16) и Резолюция на Европейския парламент от 3 октомври 2017 г. относно борбата с киберпрестъпността (2017/2068 (INI)).

от компетентен орган или пък е непълна, представлява явно нарушение на Хартата на основните права в Европейския съюз или явен случай на злоупотреба. В допълнение, регламентът предвижда механизми за избягване или ограничаване на евентуални противоречия със задълженията, които доставчиците на услуги биха могли да имат съгласно законодателството на трети страни.

Законодателните предложения се основават на цялостна оценка на въздействието и на резултатите от двугодишния процес на консултации, в който участваха практикуващи специалисти, граждани, доставчици на услуги, правителствени и неправителствени организации и учени.⁴ Комисията също взе участие в обсъжданията в Съвета на Европа и проследи отблизо събитията в държави извън ЕС, включително неотдавнашното приемане от Конгреса на Съединените щати на Закона за изясняване на законосъобразното използване на данни зад граница (закон „CLOUD“). Предложенията, приети заедно с настоящия доклад за напредъка, служат за основа за координиран и последователен подход както в рамките на ЕС, така и от страна на ЕС на международно равнище, при надлежно зачитане на правилата на ЕС, включително по отношение на недискриминацията между държавите — членки на ЕС, и техните граждани. Комисията също така продължава да участва активно в обсъжданията, провеждани в рамките на Конвенцията на Съвета на Европа за престъпленията в кибернетичното пространство.

Комисията призовава съзаконодателите да разгледат без забавяне предлаганото законодателство, което е включено в Съвместната декларация относно законодателните приоритети на ЕС за периода 2018—2019 г., за да бъде постигнато съгласие в кратки срокове.

Успоредно със законодателните предложения, Комисията продължава да работи по **практически мерки за повишаване на ефективността на съдебното сътрудничество**, основани на механизма за правна взаимопомощ и на Директивата за Европейската заповед за разследване⁵, както и на сътрудничеството между органите и доставчиците на услуги в рамките на съществуващата нормативна уредба. Тези мерки включват обучение на органите, насърчаване на използването на единни звена за контакт на национално равнище и създаване на онлайн платформа за сигурен обмен на искания и отговори по европейски заповеди за разследване въз основа на електронна версия на формулярите на Европейската заповед за разследване. Комисията работи в тясно сътрудничество с агенциите на ЕС⁶ и със заинтересованите страни, за да гарантира тяхното своевременно прилагане.

2. *Улесняване на използването на финансова информация за предотвратяването, разкриването, разследването или наказателното преследване на тежки престъпления*

Престъпници и терористи действат едновременно в различни държави членки и могат в рамките на часове да прехвърлят средства между различни банкови сметки, за да

⁴ Докладът за консултациите е достъпно на адрес: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-improving-cross-border-access-electronic-evidence-criminal-matters_en; Допълнителна информация може да бъде намерена на адрес: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/e-evidence_en.

⁵ Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси, ОВ L 130, 1.5.2014 г., стр. 1—36.

⁶ Европол, Евроюст и Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL).

подготвят своите деяния или да придвижват и изпират постъпления от престъпна дейност. Разследванията на тежки престъпления и терористична дейност могат да попаднат в безизходица поради неосигуряването на своевременно, точен и цялостен достъп до важни финансови данни.⁷ Предвид важността на финансовата информация за разследванията, от първостепенно значение е да се задълбочи сътрудничеството между органите, отговарящи за борбата с тежката престъпност и тероризма, както и да се подобри достъпа до финансова информация и използването на тази информация от тяхна страна, при пълно спазване на основните права и на приложимите процесуални предпазни механизми. За тази цел, заедно с настоящия доклад за напредъка Комисията прие **предложение за Директива за улесняване на използването на финансова и друга информация** за целите на предотвратяването, разкриването, разследването или наказателното преследване на тежки престъпления.⁸

Предложението, което се основава на задълбочена оценка на въздействието, предвижда определени правоприлагащи органи и служби за възстановяване на активи да получат **пряк достъп до информацията за банкови сметки**, съхранявана в централизираните национални регистри на банковите сметки и в системите за извличане на данни, установени въз основа на Директивата за борба с изпирането на пари.⁹ Посоченият достъп ще се предоставя **поотделно в конкретни случаи за целите на борбата с тежките престъпления**. Това също така ще намали значително административната тежест върху финансовите институции, на които вече няма да се налага да отговарят на бланкетни искания за информация от правоприлагащите органи.

Предложението укрепва още повече сътрудничеството между националните **звена за финансово разузнаване** и правоприлагащите органи, както и между звената за финансово разузнаване на отделните държави членки. В допълнение държавите членки следва да гарантират, че техните национални звена на Европол отговарят на исканията от Европол за информация, съдържаща се в централизираните регистри на банковите сметки и за финансова информация и финансови анализи. Исканията, отправяни от Европол, следва да бъдат надлежно обосновани, да се отнасят за конкретни случаи, да са ограничени в рамките на отговорностите на Европол и да са предназначени за изпълнение на неговите задачи. По-добрият достъп на правоприлагащите органи до финансови данни и по-доброто сътрудничество със звената за финансово разузнаване ще ускори разследванията и ще даде възможност на органите да противодействат по-ефективно на трансграничната престъпност. Европол ще получи също така възможност да засили своята подкрепа за държавите членки в борбата с престъпленията, в рамките на компетентността на Европол. За да съответства на основните права на защита на личните данни и на неприкосновеност на личността, предложението за директива предвижда строги предпазни механизми по отношение на обработката на лични данни.

⁷ Докладът на Европол, озаглавен „From suspicion to action: converting financial intelligence into greater operational impact“ („От подозрение към действие — за по-голям оперативен ефект от финансовата разузнавателна информация“), който бе публикуван през 2017 г., изтъкна тези проблеми и необходимостта от по-добър достъп на правоприлагащите органи до финансова информация.

⁸ СОМ(2018) 213 final (17.4.2018 г.).

⁹ През декември 2017 г. съзакондателите в Съюза постигнаха съгласие, че това следва да е една от промените в Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141 от 5.6.2015 г., стр. 73).

Комисията призовава съзакондателите да разгледат без забавяне предложението, което е включено в Съвместната декларация относно законодателните приоритети на ЕС за периода 2018—2019 г., за да бъде постигнато съгласие в кратки срокове. Комисията също така подчертава важността на цялостното въвеждане и прилагане на Четвъртата директива срещу изпирането на пари и предоставените от нея инструменти за противодействие на изпирането на пари и на финансирането на тероризма. Това включва необходимостта на звената за финансово разузнаване да бъдат предоставени подходящи ресурси за изпълнение на техните задачи. Още повече, изменението на Четвъртата директива срещу изпирането на пари — по което съзакондателите постигнаха политическо съгласие през декември 2017 г. — задължава Комисията да внесе, до юни 2020 г., доклад до Европейския парламент и до Съвета за оценка на възможностите за взаимно свързване на централизираните регистри на банковите сметки в бъдеще. Комисията извършва проучване за тази цел и ще представи своите констатации до средата на 2019 г.

3. По-строги правила за прекурсорите на взривни вещества, използвани за приготвянето на самоделни взривни вещества

Терористи и престъпници използваха самоделни взривни вещества в редица нападения в ЕС, включително тези в Мадрид (през 2004 г.), Лондон (2005 г.), Париж (2015 г.), Брюксел (2016 г.), Манчестър (2017 г.) и Парсънс Грийн (2017 г.). Опити за използване на самоделни взривни вещества са правени и в още по-голям брой неуспешни или предотвратени нападения. Тези нападения подчертават необходимостта от ограничаване в максимално възможна степен на достъпа и употребата от терористи на прекурсори на взривни вещества, които могат да бъдат използвани злонамерено за приготвянето на самоделни взривни вещества. За тази цел, заедно с настоящия доклад за напредъка Комисията прие **предложение¹⁰ за преразглеждане и засилване на съществуващите ограничения по Регламент 98/2013 относно предлагането на пазара и използването на прекурсори на взривни вещества.**¹¹ Това предложение доразвива Препоръката на Комисията¹² от октомври 2017 г., в която са предложени незабавни действия за предотвратяване на злоупотребата с прекурсори на взривни вещества въз основа на съществуващите правила. Предложението се основава на редица консултации с различни групи заинтересовани страни и на задълбочена оценка на въздействието. Съгласно регламента от 2013 г., предоставянето, въвеждането, притежаването и използването на определени прекурсори на взривни вещества е предмет на ограничения и съмнителните сделки трябва да бъдат докладвани. Въпреки че тези ограничения и мерки за контрол спомогнаха за намаляването на количествата прекурсори на взривни вещества, които са достъпни за населението, и доведоха до увеличаване на броя на докладите за съмнителни сделки, те се оказаха недостатъчни за предотвратяване на злонамереното използване на тези вещества от терористи и престъпници за приготвянето на експлозиви.

Предложението на Комисията ще помогне за запълването на тези пропуски в сигурността и за укрепването и изясняването на нормативната уредба. Предложеният регламент (който ще замени предишния регламент от 2013 г.) ще има за цел да

¹⁰ COM(2018) 209 final (17.4.2018 г.).

¹¹ Регламент (ЕС) № 98/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2013 година относно предлагането на пазара и използването на прекурсори на взривни вещества, ОВ L 39, 9.2.2013 г., стр. 1—11.

¹² Препоръка на Комисията от 18.10.2017 г. относно незабавни мерки за предотвратяване на злоупотребата с прекурсори на взривни вещества (C(2017) 6950 final).

ограничи още повече достъпа на населението до опасни прекурсори на взривни вещества чрез редица мерки. С него се добавят още две вещества¹³ към списъка на прекурсорите на взривни вещества, които подлежат на ограничения, ограничава се броят на веществата, за които може да се иска лиценз, и се въвеждат по-строги задължителни проверки за криминални прояви на лицата, кандидатстващи за лиценз. Регистрационната система съгласно регламента от 2013 г. ще бъде преустановена, тъй като не създава достатъчно сигурност. Предложението пояснява също така, че правилата, приложими към икономическите оператори, ще се прилагат изцяло и към продажбите онлайн. Предлаганият регламент ще подобри дейността на компетентните органи и предаването на информация по веригата за доставки. По този начин предложеният регламент значително ще затрудни приготвянето на самоделни взривни вещества от страна на терористите. Комисията приканва съзаконотателите да разгледат без забавяне това законодателно предложение, за да бъде постигнато съгласие в кратки срокове.

4. *Подобрена защита на личните карти и документите за пребиваване с цел предотвратяване на документните измами и на използването на фалшиви самоличности*

Както показват статистическите данни на Европейската агенция за гранична и брегова охрана относно фалшивите документи, националните лични карти със слаби защити най-често биват използвани незаконно като пътнически документи в ЕС. Като част от европейския отговор на измамите с пътнически документи, изложен в Плана за действие от декември 2016 г.¹⁴, заедно с настоящия доклад за напредъка Комисията прие **предложение за Регламент за укрепване на защитата на личните карти, издавани на гражданите на Съюза, и на документите за пребиваване, издавани на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства.**¹⁵ В съответствие с нормативната уредба на ЕС за свободното движение, гражданите на ЕС могат да използват националните лични карти като пътнически документи за пътувания в ЕС и за преминаване на границите на ЕС при връщане в ЕС. В определени случаи гражданите на ЕС могат да използват националните лични карти за влизане в трети страни. Използвана заедно с паспорт, картата за пребиваване на член на семейството, който не е гражданин на ЕС, дава право на влизане в ЕС без виза, когато лицето се придружава от гражданин на ЕС. Съществуващото законодателство на ЕС предвижда стандарти за защитите и биометричните данни (изображение на лицето и пръстови отпечатъци) в паспортите и пътническите документи, издавани от държавите членки.¹⁶

Подобряването на защитите на личните карти и на документите за пребиваване ще направи по-трудно злонамереното използване или фалшифицирането на тези документи от престъпници с цел придвижване в ЕС или преминаване на външните граници на ЕС. По-сигурните документи за самоличност ще допринесат за укрепването на управлението на външните граници на ЕС (включително по отношение на предизвикателството със завръщащите се чуждестранни бойци на терористични организации и членовете на техните семейства), като едновременно с това по-сигурните и надеждни документи ще улеснят допълнително гражданите на ЕС при упражняването на техните права на свободно движение.

¹³ Сярна киселина и амониев нитрат.

¹⁴ COM(2016) 790 final (8.12.2016 г.).

¹⁵ COM(2018) 212 final (17.4.2018 г.).

¹⁶ Регламент (ЕО) № 2252/2004 (ОВ L 385, 29.12.2004 г., стр. 1).

В тази връзка, предложението на Комисията, което се основава на задълбочена оценка на въздействието и на обществена консултация, установява минимални стандарти за документна сигурност на националните лични карти, включително, по-конкретно, съхраняването на биометрична снимка и пръстови отпечатьци в чип, който е част от личната карта. Предложението предвижда също така предоставянето на минимална информация относно документите за пребиваване, както и пълната хармонизация на картите за пребиваване на тези членове на семействата, които не са граждани на ЕС.

Комисията призовава съзаконодателите да разгледат без забавяне това законодателно предложение, за да бъде постигнато съгласие в кратки срокове.

5. *Подобряване на контрола върху вноса и износа на огнестрелни оръжия с цел предотвратяване на нелегалния трафик на огнестрелни оръжия*

Комисията предприе редица действия за ограничаване на доставките на огнестрелни оръжия, налични за терористи и престъпници. Като допълнение към действията срещу трафика на огнестрелни оръжия¹⁷ и на преразглеждането от май 2017 г. на Директивата относно контрола и притежаването на огнестрелни оръжия, заедно с настоящия доклад за напредъка Комисията прие **препоръка**¹⁸, призоваваща за незабавни стъпки за подобряване на сигурността на мерките за вноса, износа и транзита на огнестрелни оръжия за гражданска употреба и на техните части, основни компоненти и боеприпаси. Препоръката призовава държавите — членки на ЕС към действия за **подобряване на проследимостта и сигурността на процедурите за контрол на износа и вноса на огнестрелни оръжия и на сътрудничеството между органите в борбата срещу трафика на огнестрелни оръжия**. Посочената препоръка е следствие от доклада на Комисията от декември 2017 г. за изпълнението на Регламент № 258/2012¹⁹ относно износа и вноса на огнестрелни оръжия. В доклада е направен извод, че е необходимо да се укрепи системата от разрешения за износ и внос на огнестрелни оръжия, за да се контролират условията за законна търговия и следователно да се повиши ефективността на борбата срещу незаконния трафик на огнестрелни оръжия. Комисията ще наблюдава резултатите от посочената препоръка и ще отразява тези резултати в цялостния мониторинг на прилагането на Регламент № 258/2012.

III. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДРУГИ ПРИОРИТЕТНИ ДОСИЕТА ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СИГУРНОСТТА

1. *Борба с терористичното съдържание онлайн*

Както е посочено в Работната програма на Комисията за 2018 г. и в предишни доклади за напредъка в изграждането на Съюза за сигурност, Комисията насърчава и усилва сътрудничеството с интернет платформите, насочено към разкриването и отстраняването на терористично и друго незаконно съдържание онлайн. На 1 март

¹⁷ Вж. плана за действие на ЕС относно незаконния трафик и използване на огнестрелни оръжия и взривни вещества (COM(2015) 624 final, 2.12.2015 г.). Противодействието на организирани престъпни групи, участващи в незаконен трафик, разпространение и използване на огнестрелни оръжия, също така е приоритет на цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност за периода 2018—2021 г.

¹⁸ C(2018) 2197.

¹⁹ Регламент № 258/2012 за установяване на разрешения за износа и мерки за вноса и транзита на огнестрелни оръжия, техни части и компоненти и боеприпаси.

2018 г. Комисията предприе още една важна стъпка за справяне със спешния и сериозен проблем, свързан с терористичното съдържание онлайн, като прие **Препоръка относно мерките, които следва да бъдат предприети от доставчиците на онлайн услуги и от държавите членки за увеличаване на усилията по отношение на незаконното съдържание онлайн, включително, по-конкретно, терористичното съдържание.**²⁰

Като доразвива Съобщението от септември 2017 г. относно незаконното съдържание онлайн²¹, Препоръката настоятелно приканва доставчиците на онлайн услуги да гарантират по-бързото разкриване и отстраняване на незаконно съдържание онлайн, да бъде засилено сътрудничеството между доставчиците на онлайн услуги, доверените податели и правоприлагащите органи в ЕС, да бъде увеличена прозрачността на докладването пред публичните органи и да бъдат осигурени предпазни механизми по отношение на основните права на гражданите. Препоръката предоставя оперативни насоки за това как доставчиците на онлайн услуги да премахват по-бързо терористичното съдържание и да сътрудничат по-тясно с правоприлагащите органи. Тъй като терористичното съдържание обикновено е най-вредно през първия час след появата му онлайн и предвид специфичния експертен опит и отговорности на компетентните органи и на Европол, препоръката подчертава, че съдържанието, идентифицирано в сигналите, следва да бъде оценявано от доставчиците на онлайн услуги и същите следва по целесъобразност да премахват това съдържание или да прекратяват достъпа до него в срок до един час, като общо правило. Тя препоръчва също така платформите да подхождат активно и да използват автоматизирани инструменти за разкриване и идентифициране на терористично съдържание, и ги призовава да използват наличните технологични инструменти, за да предотвратяват повторната поява на това съдържание в други платформи.

Понастоящем е в ход процес на докладване, който ще позволи да бъдат наблюдавани ефектите от препоръката. Информацията, която се очаква да бъде получена от доставчиците на онлайн услуги да началото на май 2018 г., ще помогне на Комисията да прецени дали сегашният подход е достатъчен или са необходими допълнителни мерки, за да се гарантира бързото и активно разкриване и отстраняване на незаконно съдържание онлайн, включително възможни законодателни мерки за допълване на съществуващата нормативна уредба.

2. *Към оперативна съвместимост на информационните системи и по-добър обмен на информация*

Работейки за изграждането на по-ефективни и интелигентни информационни системи за управление на сигурността, границите и миграцията, ЕС разглежда отстраняването на недостатъците в управлението и споделянето на информация в ЕК като спешен и първостепенно важен въпрос. Съответните законодателни предложения са включени в Съвместната декларация относно законодателните приоритети на ЕС през периода 2018—2019 г. Напредват обсъжданията между съзаконодателите по законодателните предложения относно **оперативната съвместимост** на информационните системи на ЕС. След Съвета по правосъдие и вътрешни работи от 8 март 2018 г., на който държавите членки изразиха широка подкрепа на предложените от Комисията

²⁰ Препоръка на Комисията от 1.3.2018 г. относно мерки за ефективна борба с незаконното съдържание онлайн (C(2018) 1177 final).

²¹ Съобщение „Борба с незаконното съдържание онлайн. Повишаване на отговорността на онлайн платформите“, COM 2017 (555) final (28.9.2017 г.).

компоненти на оперативната съвместимост, Съветът работи за постигането на общ подход до юни 2018 г. Напредват също така технически обсъждания в Европейския парламент, като целта е до юли 2018 г. да започне триалогът между съзаконодателите и преди края на годината да бъде постигнато съгласие. За тази цел, както бе обявено през декември 2017 г.²², е необходимо да се представят съответните промени на предложенията относно оперативната съвместимост, свързани с нормативните актове²³, по които съзаконодателите водят преговори понастоящем. Общата цел за постигане на съгласие по предложенията относно оперативната съвместимост до края на 2018 г. в съответствие със Съвместната декларация относно законодателните приоритети на ЕС през периода 2018—2019 г. **изисква на свой ред постигането в кратки срокове на съгласие по досиетата, които все още са предмет на преговори.** Във всеки случай, до средата на юни 2018 г. Комисията ще представи всички необходими промени в нейните предложения относно оперативната съвместимост, за да могат триалозите да започнат до юли 2018 г.

Междуинституционалните преговори за създаването на **система на ЕС за информация за пътуванията и разрешаването им (ETIAS)** са в заключителна фаза и се очаква регламентът да бъде приет през следващите седмици.

Работи се интензивно за придвижване на триалога между съзаконодателите по трите законодателни предложения за укрепване на **Шенгенската информационна система (ШИС)** с оглед постигането на политическо съгласие. Комисията призовава съзаконодателите да постигнат съгласие по предложенията до края на май 2018 г. Успоредно с тази законодателна дейност, на 5 март 2018 г. бе въведена в действие функционалността за **автоматизирано търсене на пръстови отпечатъци (AFIS)** като част от усилията за укрепване на Шенгенската информационна система в сегашния ѝ вид. Това техническо подобрение създава непосредствена и съществена добавена стойност в дейността на граничните служби и правоприлагащите органи, тъй като им позволява да извършват в системата търсене по пръстови отпечатъци, за да установят самоличността на лицата, които влизат в Шенгенското пространство или се придвижват в него. Това е много важно развитие по отношение на сигурността в Шенгенското пространство, тъй като позволява по-лесното идентифициране на престъпниците, използващи множество или подправени самоличности. Към настоящия момент, всеки нововъведен запис с пръстови отпечатъци се сравнява с всички съществуващи записи в ШИС за откриване на две или повече самоличности. Освен това, единадесетте шенгенски държави, участващи в първата фаза на този проект²⁴, вече извършват търсене по пръстови отпечатъци. Новата нормативна уредба на ШИС, предложена от Комисията, доразвива AFIS, тъй като ще предвижда задължителна проверка по пръстови отпечатъци, ако самоличността на дадено лице не може да бъде установена по друг начин. Комисията призовава всички останали държави членки да предприемат необходимите действия, за да използват новата функционалности при първичните проверки на граничните пунктове, както и при полицейските проверки във вътрешността. Като друга стъпка за укрепване на използването на Шенгенската информационна система, заедно с настоящия доклад за напредъка Комисията прие нова

²² Вж. дванадесетия доклад за напредъка в създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 779 final (12.12.2017 г.)).

²³ Предложените регламенти за система на ЕС за информация за пътуванията и разрешаването им, ECRIS-TCN, Евродак, Шенгенската информационна система и eu-LISA.

²⁴ Австрия, Германия, Латвия, Лихтенщайн, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Словения, Швейцария.

редакция на съществуващия каталог от препоръки и най-добри практики, изготвен въз основа на оценките на Шенген през 2016 г. и 2017 г.

Продължава също така триалогът между съзакондателите по предложенията за улесняване на обмена на данни за съдимост на граждани на трети страни в ЕС посредством **Европейската информационна система за съдимост** и за укрепване на Европейската агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие (**eu-LISA**).

Като част от работата за укрепване на съществуващите информационни системи и на тяхната оперативна съвместимост Комисията ще представи по-късно през пролетта на 2018 г., въз основа на извършените технически проучвания и оценка на въздействието, предложение за преразглеждане на **Визовата информационна система (ВИС)**, за да допринесе за увеличаването на сигурността по външните граници и в Шенгенското пространство. Предстоящото преразглеждане на нормативната уредба на ВИС ще включва специфични мерки по отношение на оперативната съвместимост, насочени към увеличаване на ефективността при обработката на визи. Предвижда се също чрез него да се решат и други проблеми, установени при оценката на ВИС през 2016 г.²⁵

Цялостното въвеждане на Директивата относно **резервационните данни за пътниците (PNR)**²⁶ представлява важна част от успоредните усилия за пълноценно използване на новите информационни системи, предвид ключовата роля на този инструмент за общия отговор на ЕС срещу заплахата от тероризъм и тежката трансгранична престъпност. Цялостното въвеждане на директивата от всички държави членки до крайния срок 25 май 2018 г. е задължително условие за постигането на пълна ефективност на равнището на ЕС. По време на Съвета по правосъдие и вътрешни работи, проведен на 8 март 2018 г., държавите членки, които все още не са транспонирали директивата, подчертаха, че полагат максимални усилия, за да спазят посочения срок. Към 17 април 2018 г. пет държави членки²⁷ все още са на сравнително ранен етап от процеса на въвеждане. Комисията още веднъж настоятелно приканва тези държави членки да придвижат бързо процеса на транспониране и да вземат всички възможни мерки с оглед на това техните звена за данни за пътниците и техническите решения за PNR да заработят в оставащите пет седмици, за да се спази крайният срок — 25 май 2018 г.

Комисията продължава да насърчава и подкрепя всички държави членки в усилията им за въвеждане на директивата, включително чрез специални контакти на политическо и техническо равнище с тези пет държави членки. Осмата среща по въвеждането на Директивата за PNR, проведена на 12 април 2018 г., отново даде възможност на държавите членки и на Комисията да разгледат оставащите проблеми по въвеждането и да започнат разглеждането на въпроси, свързани с прилагането на тази директива.

3. Защита срещу химически, биологични, радиологични и ядрени рискове и защита на обществените пространства

Химическото нападение в Солсбъри бе потресаващо напомняне за заплахата, която **химическите, биологичните, радиологичните и ядрените (ХБРЯ) вещества** могат да представляват за сигурността. Както бе поискано на Европейският съвет от 22—23 март

²⁵ Съобщение от Комисията до Европейския парламент и до Съвета: „Адаптиране на общата визова политика към новите предизвикателства“, (COM (2018) 251 final (14.3.2018 г.).

²⁶ Директива (ЕС) 2016/681 (27.4.2016 г.).

²⁷ Гърция, Италия, Кипър, Хърватия и Чешката република.

2018 г., ЕС трябва да укрепи своята устойчивост на химически, биологични, радиологични и ядрени рискове в съответствие с Плана за действие, представен през октомври 2017 г.²⁸ В Плана за действие се определят редица мерки за ограничаване на достъпа до химически, биологични, радиологични и ядрени материали, за преодоляване на недостатъците при откриването на тези материали, за увеличаване на подготвеността за химични, биологични, радиологични и ядрени инциденти и за подобряване на действията при такива инциденти. Мерките са насочени също така към укрепване на сътрудничеството срещу тези заплахи в ЕС и с ключови международни партньори, включително НАТО. Това включва обмен на информация, съвместно изграждане на капацитет, обучение и учения, включително в сътрудничество с акредитирания от НАТО Съвместен център за високи постижения в областта на ХБРЯ в Чешката република. В процес на създаване е Мрежа на ЕС за ХБРЯ сигурност, която ще обединява всички действащи лица в тази област на стратегическо и оперативно равнище. Тя ще включва държавите членки, институциите на ЕС, съответните агенции и по целесъобразност ключови международни партньори и частния сектор. Пет държави все още не са определили национални координатори по ХБРЯ сигурност и следва да направят това без забавяне. Както поиска Европейският съвет, Комисията и върховният представител ще докладват за напредъка по отношение на изпълнението на Плана за действие в областта на ХБРЯ и на увеличаването на способностите за справяне с хибридни заплахи с оглед на Европейския съвет през юни 2018 г.

Като част от изпълнението на Плана за действие за подкрепа на **защитата на обществените пространства**²⁹, особено срещу терористични нападения, на 8 март 2018 г. Комисията и Европейският комитет на регионите съвместно организираха конференция на кметовете в ЕС по темата „Изграждане на механизми за защита на градовете срещу тероризма: поуки от последните нападения“ с почти 200 участници, включително от градове, които наскоро пострадаха от терористични нападения. Основни теми на конференцията бяха поуките от неотдавнашните терористични нападения, споделянето на информация и най-добрите практики. Тя позволи идентифицирането на решения за подобряване на физическата защита на обществените пространства при едновременно запазване на откритостта и привлекателността на градовете и обществените пространства, включително чрез прилагането на концепциите за сигурност на етапа на проектирането. В подкрепа на внедряването на тези решения могат да се използват средства от фонд „Вътрешна сигурност“ на ЕС. Понастоящем Комисията оценява 35 предложения за проекти, които тя получи по съответната процедура. По-късно през 2018 г. ще бъде обявена процедура по „Иновативни дейности за градско развитие“ с общ бюджет 100 милиона евро, осигурен от Европейския фонд за регионално развитие, сред чийто приоритети също ще е сигурността. Изследванията в областта на сигурността допринасят за цялостните усилия за укрепване на защитата на обществените пространства. През 2019 г. ще бъде открита специална изследователска тема „Сигурност за интелигентни и безопасни градове, включително обществени пространства“ с бюджет 16 милиона евро.

4. *Киберсигурност*

Борбата с киберпрестъпността и укрепването на киберсигурността остават приоритетни области за действие на ЕС. За да се създадат синергични ефекти, да се разширят

²⁸ COM(2017) 610 final (18.10.2017 г.).

²⁹ План за действие за подкрепа на защитата на обществените пространства (COM(2017) 612 final (18.10.2017 г.).

съществуващите компетенции и изследвания и да се предложат пазарно приложими решения, които могат да подобрят киберсигурността на цифровия единен пазар, на 1 февруари 2018 г. Комисията обяви процедура за предложения **по пилотен проект за подкрепа на създаването на мрежа от центрове за компетентност по киберсигурността в целия ЕС** на стойност 50 милиона евро. Мрежата ще обединява изследователски институции от целия Европейски съюз, работещи по проблемите на киберсигурността (например университетски лаборатории и публични или частни изследователски центрове с нестопанска цел). Този пилотен проект бе обявен в Съвместното съобщение по киберсигурността³⁰, прието през септември 2017 г., и ще бъде финансиран от Рамкова програма „Хоризонт 2020“ по изменената Работна програма 2018—2020 г. Крайният срок за подаване на предложения е 29 май 2018 г.³¹

Използването напоследък на кибернетични средства за манипулиране на поведението, за задълбочаване на социалното разделение и за подкопаване на демократичните системи и институции само подчерта необходимостта от запазване на инструментите, които гарантират отчетност онлайн. Това беше един от аспектите, подчертани в Съвместното съобщение от 2017 г., като специално внимание бе обърнато на подобряването на **наличието и точността на информацията в регистъра на имена на домейни „WHOIS“**, който е важен ресурс за разследванията на киберпрестъпления и за киберсигурността. Във връзка с продължаващата работа в ICANN за привеждане на регистъра в съответствие с правилата за защита на данните, и по-конкретно с Общия регламент за защита на данните, Комисията изпрати писмо³² до ICANN относно двустранната цел — осигуряване на бърз достъп до директориите в регистъра за цели, представляващи обществен интерес, и пълно спазване на правилата на ЕС за защита на данните. Правителственият консултативен комитет на ICANN, в който са представени националните правителства и Комисията, изрази своята загриженост и призова ICANN да гарантира постоянен достъп до WHOIS, включително до непублични данни, за потребители с легитимна цел.

През януари 2018 г. Европейската комисия създаде независима Експертна група на високо равнище, чиято задача е дава препоръки по политическите възможности за борба с разпространяването онлайн на фалшиви новини и **дезинформация** и да помогне за разработването на цялостна стратегия на ЕС в това отношение. На 12 март 2018 г. групата публикува своя доклад „Многоизмерен подход към дезинформацията“ и същият ще бъде използван в съобщението по този въпрос, което Комисията предвижда да приеме тази пролет.

На 16 април 2018 г. **Съветът по външни работи прие Заклчения на Съвета по зловредните кибердейности**. Тези заключения са практическо приложение на съвместния дипломатически отговор на ЕС („инструментариум за кибердипломация“)³³ срещу конкретни зловредни кибердейности, като например кибератаките *Wannacry* и *NotPetya*. Заклченията на Съвета по външни работи изтъкват необходимостта от открито, свободно, мирно и сигурно киберпространство и подчертават, че прилагането на съществуващото международно право и спазването на доброволните,

³⁰ JOIN(2017) 450 final (13.9.2017 г.).

³¹ Повече информация за процедурата може да бъде получена на следния адрес: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/h2020/topics/su-ict-03-2018.html>.

³² <https://www.icann.org/resources/correspondence/1212685-2018-01-29-en>

³³ Заклчения на Съвета относно рамка за съвместен дипломатически отговор на ЕС срещу зловредни кибердейности („Инструментариум за кибердипломация“) от 19 юни 2017 г.

незадължителни норми за поведение на държавите са изключително важни за поддържането на мира и стабилността.

5. *Външно измерение*

За да усили събирането и споделянето на информация относно контрабандата на мигранти, трафика на хора, трафика на огнестрелни оръжия и трафика на нефт, изнасян от Либия, Съветът по правосъдие и външни работи от 8—9 март 2018 г. утвърди общия принцип на участие на Европол и на Европейската агенция за гранична и брегова охрана в пилотен проект „**Информационно звено за престъпността**“, което да бъде установено в рамките на морската операция Sophia по линия на Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС (EUNAVFOR MED). Информационното звено за престъпността ще улеснява своевременния и двупосочен обмен на информация за аналитични и оперативни цели между операция Sophia и съответните агенции по правосъдие и вътрешни работи. Това е първата съвместна инициатива от този вид на агенциите по сигурност и вътрешни работи и мисиите или операциите по линия на общата политика за сигурност и отбрана. Понастоящем в Съвета се обсъждат въпросите на практическата организация с оглед максимално бързото започване на проекта. След започването му проектът ще бъде оценяван редовно, като след шест месеца на държавите членки ще бъде представен пълен доклад за оценка на добавената стойност и на ефективността на информационното звено за престъпността, както и на правните и оперативните аспекти, преди да се вземе решение за неговото евентуално продължаване или възпроизвеждане в други мисии или операции по линия на общата политика за сигурност и отбрана.

Сигурността в **Западните Балкани** засяга пряко сигурността на ЕС и на неговите държави членки. На 6 февруари 2018 г. Комисията прие съобщение „Надеждна перспектива за разширяване и засилен ангажимент на ЕС за Западните Балкани“.³⁴ Приложеният към съобщението План за действие в подкрепа на трансформацията на Западните Балкани предвижда шест основни действия, включително по сигурността и миграцията, които следва да бъдат изпълнени до 2020 г. Започна работата по изпълнението на редица действия за усилване на сътрудничеството със Западните Балкани за противодействие на тероризма, предотвратяване на насилствения екстремизъм и борба с организираната престъпност, по-конкретно чрез изпращане на офицери за връзка на Европол в региона³⁵ и чрез специализирани експертни срещи с участието на Западните Балкани, като например срещата на европейски експерти по огнестрелни оръжия, проведена в София на 12—13 април 2018 г. и диалога на ЕС относно наркотиците, проведен в Брюксел на 18 април 2018 г. Предстоящата среща на високо равнище в София на 17 май 2018 г. също ще даде възможност за преглед на постигнатия напредък в това отношение.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Шест месеца след приемането през октомври 2017 г. на пакет от практически мерки за по-добра защита на гражданите в ЕС от терористични нападения, заедно с настоящия доклад за напредъка Комисията представя допълнителен пакет от мерки за ограничаване на пространството за действие на терористи и престъпници и за

³⁴ Съобщение от Комисията: „Надеждна перспектива за разширяване и засилен ангажимент на ЕС за Западните Балкани“, (COM(2018) 65 final).

³⁵ До лятото на 2018 г. ще бъдат изпратени трима офицери за връзка на Европол в Албания, Босна и Херцеговина и Сърбия.

улесняване на разследването и наказателното преследване на престъпления и терористични нападения. Комисията приканва Европейския парламент и Съвета спешно да разгледат тези законодателни мерки, насочени към по-нататъшното увеличаване на сигурността за гражданите.

Изграждането на Европа, която закриля, остава политически приоритет на Съюза и Комисията ще продължи на работи за създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност, включително с оглед на неформалната среща по вътрешна сигурност на държавните или правителствените ръководители, насрочена съгласно програмата на лидерите за септември 2018 г. във Виена. Комисията ще представи следващия доклад за напредъка в създаването на Съюз на сигурност през юни 2018 г.